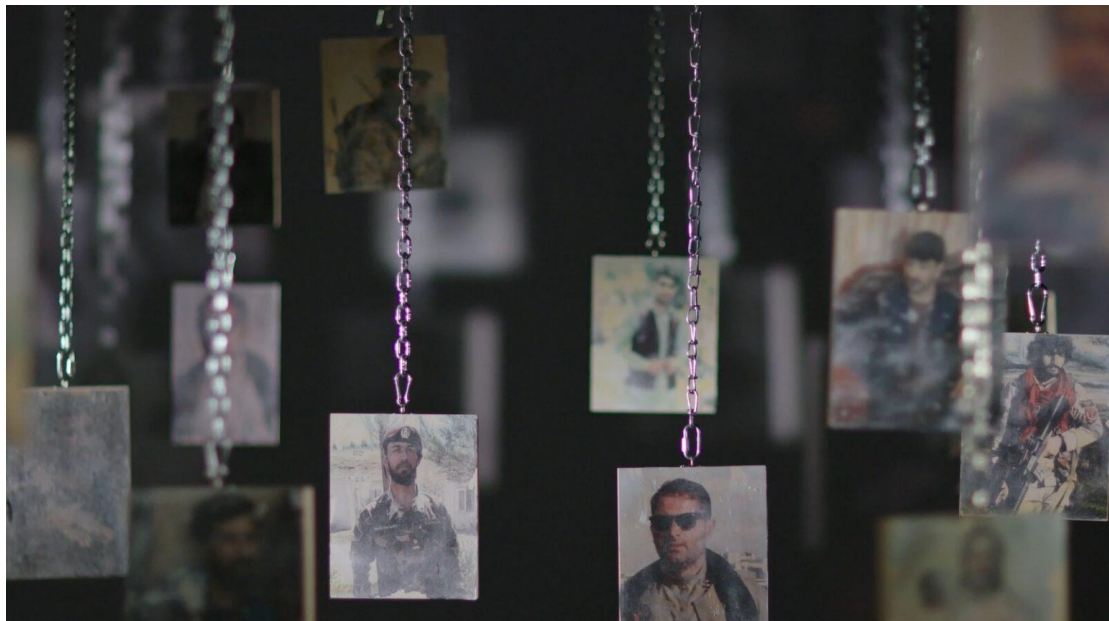

هفت‌روزنامه حقوق بشر در خدمت اطلاع‌رسانی مسوولانه گام برمی‌دارد اما محتوای خبرهای وارده لزوماً تعیین‌کننده خط مشی بنیاد آرمان شهر نیست. آرمان شهر یک نهاد مستقل و غیر انتفاعی شهروندی است که به هیچ دسته اقتصادی، سیاسی، مذهبی، قومی، و هیچ دولتی وابستگی ندارد. آرمان این نهاد، ایجاد بسترهای مناسب برای تامین خواست‌های اجتماعی برای دموکراسی، حقوق بشر، عدالت و قانون‌مداری و نیز پرداختن به ابتکارات فرهنگی و نشر کتاب در خدمت به شکل‌گیری آگاهی جمعی شهروندان است. بنیاد آرمان شهر در راستای تبادل اندیشه و گفتگو در قلب آسیا با هدف ایجاد همبستگی، پیشرفت و صلح، می‌کوشد. بنیاد آرمان شهر عضو فدراسیون بین‌المللی جامعه‌های حقوق بشر (FIDH) است. [وبسایت آرمان شهر](#)

در پانزده روز اخیر موارد متعددی نقض حقوق بشر از سوی حاکمیت طالبان در افغانستان از سوی رسانه‌ها منتشر شده است. گزارش‌ها نشان می‌دهند علی‌رغم اعلان عفو عمومی از سوی طالبان، آن‌ها کماکان به شکنجه و کشتار شهروندان عادی، نظامیان و کارمندان پیشین دولت ادامه می‌دهند. هم‌چنان زنان قربانیان ردیف اول این حاکمیت هستند. این شماره از هفت‌روزنامه افغانستان، به جمع‌آوری همین گزارش‌ها از ۱۱ فروردین/حمل تا ۲۶ برج جاری پرداخته است.

از ویدیوی قربانیان طالبان تهیه‌شده در روزنامه نیویارک تایمز/ عکس: روزنامه ۸ صبح

نقض فاحش حقوق بشر

[گزارش تحقیقی نیویارک تایمز: طالبان خلاف وعده عفو عمومی، دست به کشتار گسترده انتقام‌جویانه زده‌اند](#)

۸ صبح ۱۴۰۱/۱/۲۳ روزنامه نیویارک تایمز در یک گزارش ویدیویی - تحقیقی دریافته است که طالبان خلاف وعده عفو عمومی، دست به کشتار گسترده انتقام‌جویانه علیه کارمندان دولت سابق و اعضای نیروهای امنیتی پیشین زده‌اند. این گزارش در جریان هفت ماه مستند شده و روزنامه ۸ صبح در تهیه آن همکاری کرده است. طبق این گزارش، طالبان حدود ۵۰۰ نفر از کارمندان دولت و اعضای نیروهای امنیتی پیشین را در شش ماه حکومت‌داری خود «کشته» و یا ربوده‌اند.

تهدید طالبان به قتل‌های تلافی‌جویانه

دیده‌بان حقوق بشر ۱۴۰۰/۱/۲ دیده‌بان حقوق بشر اعلام کرده مقامات طالبان در ولایت هلمند افغانستان تهدید کرده‌اند که در واکنش به کشته شدن فرماندهان طالبان، در قبال فعالان مدنی و مقامات دولت سابق دست به اقدام تلافی‌جویانه خواهند زد. پاتریشیا گوسمن، معاونت امور آسیایی دیده‌بان حقوق بشر می‌گوید: «رهبران طالبان در هلمند نباید با تهدید مجازات‌های غیرقانونی به حملات پاسخ دهند. مقامات طالبان باید از حملات تلافی‌جویانه جلوگیری کرده و اطمینان حاصل کنند که با این جنایات از طریق یک روند قانونی مناسب برخورد خواهد شد»

منابع محلی: طالبان دفتر ساحوی کمیسیون حقوق بشر در بامیان را به «شکنجه‌گاه» بدل کرده‌اند

افغانستان اینترنشنال ۱۴۰۱/۱/۲۵ منابع موثق به افغانستان اینترنشنال گزارش داده‌اند که طالبان دفتر ساحوی کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در بامیان را به پایگاه نظامی بدل کرده و از زیرزمینی‌های آن به عنوان «زندانی و شکنجه‌گاه» استفاده می‌کنند.

طالبان یک عضو مجلس سنای حکومت پیشین را بازداشت و شکنجه کرده‌اند

صبح کابل ۱۴۰۱/۱/۱۴ مولوی عرفان از چهره‌های به شدت ضد طالبانی در دوران جمهوریت بود و بارها در جریان کارش به عنوان سناتور از عملکرد طالبان انتقاد کرده بود.

یک فعال سیاسی و چند نظامی در کابل و بامیان ناپدید شده‌اند

این‌دپندنت فارسی ۱۴۰۱/۱/۲۰ در ادامه بازداشت‌ها و ناپدید شدن‌های اجباری فعالان سیاسی و نظامیان دولت پیشین افغانستان، عبدالله توکلی، مسؤول دفتر روابط خارجی حزب وحدت اسلامی افغانستان روز یکشنبه ۱۴ فروردین/حمل در کابل ناپدید شده است.

بازداشت یک داکتر توسط طالبان؛ لعل محمد سالنگی از پنج ماه به این طرف در بند است

اطلاعات روز ۱۴۰۱/۱/۱۳ بستگان یک داکتر در پروان می‌گویند که او نزدیک به پنج ماه پیش از سوی استخبارات طالبان به دلیل نامعلوم بازداشت شده و تاکنون در بند است.

«طالبان، کشتن ساکنان بگرام را به دلیل همکاری با خارجی‌ها مجاز می‌دانند»

این‌دپندنت فارسی ۱۴۰۱/۱/۲۲ به گفته منابع خبری آگاه در شهرستان بگرام، طالبان در جریان بازرسی خانه‌های مردم در این شهرستان، آنان را تهدید کرده‌اند که به دلیل همکاری با نیروهای خارجی، قتل‌شان مجاز است.

درگیری خودی میان جنگ‌جویان طالب در تخار، شش کشته به جا گذاشت

صبح کابل ۱۴۰۱/۱/۲۳ به گفته منابع، این رویداد زمانی رخ داده که فرماندهان اوزبیک‌تبار طالب در همکاری با طالبان پشتون تبار می‌خواستند که شماری از طالبان تاجیک را سرکوب کنند.

یک فرمانده طالبان در بدخشان کشته شد

یک عضو حزب جنبش ملی در سمنگان ترور شد

طالبان یک نمازگزار را در بدخشان تیرباران کردند

جنگ‌جویان طالب در پروان یک جوان را پس از شکنجه زیاد تیرباران کردند

یک عضو طالبان در تخار همسر و برادر همسر خود را به گلوله بست

طالبان سه نفر را به اتهام سرقت در شهر کابل گشتند

مردی در هلند به جرم 'جنایات جنگی' در افغانستان به ۱۲ سال زندان محکوم شد

بی بی سی ۱۴۰۰/۱/۲۵ دادگاهی در هلند یک مرد ۷۶ ساله افغان-هلندی را به جرم دست داشتن در جنایات جنگی در دهه ۱۹۸۰ در کابل به ۱۲ سال زندان محکوم کرد. این دادگاه در بیانیه‌ای که به رسانه‌ها فرستاده اسم این فرد را "عبدالرزاق رفیع اف" ذکر کرده است. او تا سال ۲۰۱۹ در شهر کرکراه در جنوب هلند زندگی می‌کرد. او پیشتر به دادگاهی در لاهه گفته بود که پیگرد قانونی او به دلیل هویت اشتباه بوده است.

پارلمان اروپا ممنوعیت آموزش دختران در افغانستان را «به شدت» محکوم کرد

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۱/۱۸ در قطع‌نامه‌ای که روز پنج‌شنبه (۱۸ حمل/فروردین) به تصویب رسیده، پارلمان اروپا با اشاره به تعهدات قبلی طالبان مبنی بر تضمین دسترسی همه شهروندان افغانستان به آموزش، خواستار لغو این محدودیت‌ها شده است.

عفو بین‌الملل: فرصت برای مذاکره درباره حقوق زنان افغانستان محدود است

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۱/۱۲ یمینی میسرا، مدیر بخش جنوب آسیای سازمان عفو بین‌الملل می‌گوید که پنجره فرصت برای مذاکره در مورد حقوق زنان افغانستان وجود دارد، اما به سرعت در حال بسته شدن است.

یونسکو: مکاتب دخترانه در افغانستان فوراً بازگشایی شود

صبح ۱۴۰۰/۱/۱۸ نشست سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد یا یونسکو در مورد وضعیت آموزش کودکان در افغانستان و اوکراین برگزار شد. نمایندگان این کشورها خواستار بازگشایی فوری مکاتب به روی دختران از سوی طالبان شدند.

پارلمان بریتانیا درباره جنایات احتمالی علیه هزاره‌ها در افغانستان و پاکستان اطلاعات جمع‌آوری می‌کند

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۱/۱۵ تیمی از فعالان حقوق بشر و اعضای پارلمان بریتانیا، درباره وضعیت هزاره‌ها در افغانستان و پاکستان اطلاعات جمع‌آوری می‌کند. گردآوری شواهد در مورد جنایات احتمالی علیه این گروه قومی یکی از اهداف این تحقیق است.

فعال حقوق زنان از کشورهای غربی خواست «طالبان و حامیان‌شان را تحریم» کنند

بی بی سی فارسی ۱۴۰۰/۱/۲۳ یکی از چهره‌های فعال حقوق زنان افغانستان، در نامه‌ای به وزیران خارجه چند کشور غربی از آنها خواسته است به دلیل این که طالبان به وعده‌های خود از جمله بازگشایی تمام مکاتب/مدارس دخترانه عمل نکردند، تمام مقامات این گروه را تحریم کنند.

سازمان ملل: طالبان در کره زمین تنها رژیم است که مانع تحصیل دختران می‌شود

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۱/۱۶ در ادامه انتقادات از تصمیم طالبان مبنی بر بستن مکاتب به روی دختران بالاتر از صنف ششم، دفتر معاونت سازمان ملل در افغانستان (یوناما) گفته است که این گروه در سیاره زمین تنها رژیم است که از تحصیل دختران جلوگیری می‌کند.

زنان

ادامه قتل‌های مرموز؛ افراد ناشناس یک قابله را در شهر مزار شریف کشتند

صبح کابل ۱۴۰۰/۱/۱۳ منابعی، تأیید می‌کنند که یک زن از سوی افراد ناشناس در شهر مزار شریف به قتل رسیده است. نزدیکان بانوی کشته شده به روزنامه صبح کابل، می‌گویند افراد ناشناس این قابله را ابتدا به یک بیابان برده، سپس به قتل رسانده و کودک همراهش را نیز در بیابان رها کرده‌اند.

زنان افغان گردهمایی طالبان در بامیان را بر هم زدند

رادیو فردا ۱۴۰۱/۱/۱۶ شماری از زنان افغان در جریان یک گردهمایی سازماندهی شده از سوی گروه طالبان در بامیان، پلاکاردهای متعلق به این گروه را پاره کردند. به گزارش رادیو آزادی، گروه طالبان این گردهمایی را به هدف «رها ساختن پول‌های فریز شده» افغانستان، تحت عنوان «حمایت مردم بامیان از طالبان» برگزار کرده بود.

دختران دانشجو در بامیان: برای هیچ کسی فرصت سوءاستفاده از نام زنان را نمی‌دهیم

برنامه طالبان در بامیان با طرح خواست بازگشایی مکاتب دخترانه برهم خورد

مردی در فاریاب پنج نفر به‌شمول همسرش را کُشت

اطلاعات روز ۱۴۰۱/۱/۲۲ منابع محلی در ولایت فاریاب می‌گویند، یک مرد در ولسوالی قیصار این ولایت، پنج نفر به‌شمول همسرش را به قتل رسانده و پدرش را زخمی کرده است. یک نیروی طالبان نیز در جمع کشته‌شده‌هاست.

نیروهای طالبان در مرز اسلام قلعه یک دختر دانشجوی بدون محرم را شکنجه کردند

طالبان دو زن را به دلیل پوشیدن پتلون در شهر فیروزکوه لت‌وکوب کردند

یک جوان در ننگرهار مادرش را به قتل رساند

یک دختر ۱۸ ساله در ولایت تخار خودش را حلق‌آویز کرد

یک دختر ۱۵ ساله در فاریاب خودش را حلق‌آویز کرد

ممنوعیت تنها برای رعیت؛ دختران رهبران طالبان تحصیل می‌کنند

این‌دیپندنت فارسی ۱۴۰۱/۱/۲۵ در حالی که طالبان آموزش را برای دختران بالاتر از کلاس ششم منع کرده‌اند، روزنامه هندی «د پرنٹ»، روز چهارشنبه، ۲۴ فروردین/حمل به نقل از منابع آگاه نوشت که دختران شمار زیادی از رهبران طالبان در آموزشگاه‌های دوحه، پیشاور، و کراچی پاکستان، به تحصیلات خود ادامه می‌دهند و برخی از آنان حتی فعالیت‌های ورزشی دارند.

حقوق اقتصادی، سیاسی و مدنی

ملل متحد: افغانستان با بحران عدم دسترسی به غذای سالم و کافی و سوء تغذیه روبرو شده

رادیو آزادی ۱۴۰۱/۱/۱۷ کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان می‌گوید که مردم در افغانستان اکنون با بحران عدم امنیت غذایی و سوء تغذیه جدی روبرو شده‌اند.

آزادی‌های اجتماعی افغان‌ها بیش از همیشه محدود شده است

این‌دیپندنت فارسی ۱۴۰۱/۱/۱۷ «وال استریت ژورنال» در گزارشی که منتشر کرده، نگاهی به محدودیت‌های اجتماعی تازه در افغانستان انداخته است. بنا به این گزارش، محدودیت‌ها تا زندگی خصوصی مردم هم نفوذ کرده است. طالبان به هیچ زنی اجازه نمی‌دهند بدون «همراه» از خانه بیرون رود.

کاهش یک‌سوم درآمد سرانه در افغانستان؛ طالبان: محدودیت پرداخت‌های بانکی را لغو کردیم

بی بی سی فارسی ۱۴۰۰/۱/۲۵ بانک جهانی در گزارش تازه‌ای که منتشر کرده اعلام کرده است که درآمد سرانه شهروندان افغانستان در چهار ماه اخیر سال گذشته میلادی (۲۰۲۱)، یعنی از آغاز حاکمیت دوباره طالبان در این کشور بیش از سی درصد کاهش یافته است. توبیاس هاک، از مسئولان ارشد این نهاد گفته است: "یکی از فقیرترین کشورهای جهان بیشتر فقیر شده است."

[نزدیک به نیمی از مکاتب در ولایت زابل غیرفعال و یا تخریب شده‌اند](#)

اطلاعات روز ۱۴۰۱/۱/۱۶ مسؤولان معارف طالبان در ولایت زابل می‌گویند که از ۲۴۷ باب مکتب در این ولایت، ۱۲۰ مکتب آن غیرفعال و یا تخریب شده است.

[طالبان یک مسجد شیعیان در منطقه افشار کابل را «بستند»](#)

افغانستان اینترنشنال ۱۴۰۱/۱/۱۲ منابع محلی می‌گویند افراد طالبان پنجشنبه‌شب یک مسجد شیعیان را در کابل بسته و به نمازگزاران اجازه ورود به مسجد نداده‌اند. شاهدان به افغانستان اینترنشنال گفتند پس از این که طالبان در مسجد موسی بن جعفر منطقه افشار را مهر و موم کردند، نمازگزاران مجبور شدند در خیابان نماز بخوانند.

[حذف رشته موسیقی از دانشگاه کابل؛ ده‌ها دانشجو بی‌سرنوشت شدند](#)

اطلاعات روز ۱۴۰۱/۱/۱۷ منابع در دانشگاه کابل می‌گویند که حکومت طالبان دیپارتمنت موسیقی دانشکده هنرهای این دانشگاه را بسته و دانشجویان این رشته بی‌سرنوشت شده‌اند.

[شکنجه به جرم روزه نگرفتن؛ طالبان: ویدیو مربوط افراد ما نیست](#)

راديوآزادی ۱۴۰۱/۱/۱۷ در دو ویدیوی تازه که در شبکه‌های اجتماعی به نشر رسیده، دیده می‌شود که ظاهراً دو نفر به جرم روزه نگرفتن در محضر عام شکنجه می‌شوند.

[طالبان در غور یک مسافر شیعه را به اتهام روزه‌خواری، در محضر عام به نمایش گذاشتند](#)

[دانشجویان در بدخشان می‌گویند که طالبان آن‌ها را با وجود ادای نماز تراویح، به ظن «بی‌نمازی» لت‌وکوب کرده‌اند](#)

[طالبان از اهالی استان‌های سرپل و جوزجان زکات می‌گیرند](#)

مقاومت

[نیروهای جبهه مقاومت ملی دره قاسان اندراب‌ها را تصرف کردند](#)

۸ صبح ۱۴۰۱/۱/۱۹ منابع محلی در ولایت بغلان تأیید می‌کنند که پس از درگیری‌های شدید میان نیروهای جبهه مقاومت ملی و طالبان در دره قاسان اندراب‌ها، این دره به دست نیروهای مقاومت افتاده است.

[آغاز درگیری در ولسوالی خوست بغلان؛ طالبان شبکه‌های مخابراتی را قطع کردند](#)

۸ صبح ۱۴۰۱/۱/۲۵ منابع محلی در ولایت بغلان می‌گویند که درگیری شدید میان نیروهای طالبان و نیروهای جبهه مقاومت ملی در ولسوالی خوست این ولایت جریان دارد.

[حمله تفنگ‌داران ناشناس بر افراد طالبان در کندز؛ سه طالب کشته شدند](#)

۸ صبح ۱۴۰۱/۱/۲۳ منابع محلی در کندز می‌گویند که تفنگ‌داران ناشناس با فیر مرمی کلاشنیکوف سه نیروی طالبان را کشتند و یک تن دیگرشان را زخمی کرده و از ساحه فرار کرده‌اند.

رسانه‌ها

[طالبان در غور مسؤول کمیته مصونیت خبرنگاران و یک خبرنگار را بازداشت کردند](#)

اطلاعات روز ۱۴۰۱/۱/۱۷ منابع محلی در ولایت غور می‌گویند، نیروهای استخبارات طالبان غلام‌ربانی هدفمند، مسؤول کمیته مصونیت خبرنگاران این ولایت و یک خبرنگار محلی را بازداشت کرده‌اند.

[محتسبان طالبان تریبون قربانیان مطبوعات افغانستان در مرکز پروان را تخریب کردند](#)

۸ صبح ۱۴۰۰/۱/۲۶ محتسبان امر به معروف و نهی از منکر طالبان در ولایت پروان تریبون قربانیان مطبوعات افغانستان در این ولایت را تخریب کرده‌اند. پرویز امین‌زاده، سخنگوی انجمن ژونالیستان آزاد افغانستان و نماینده منتخب جوانان ولایت پروان که مبتکر ایجاد و نام‌گذاری تریبون قربانیان مطبوعات افغانستان است، این موضوع را تأیید کرد.

طالبان نشر فیلم‌ها و سریال‌های خارجی در تلویزیون خصوصی تمدن را ممنوع کردند

صبح کابل ۱۴۰۱/۱/۱۲ محمد جواد محسنی، رییس عمومی تلویزیون تمدن، می‌گوید که حکومت سرپرست طالبان نشر سریال‌های خارجی حتا با محتوای اسلامی را ممنوع اعلام کرده است.

بسیاری از کارمندان رسانه‌های محلی هلمند بدون معاش کار می‌کنند

سلام وطندار ۱۴۰۱/۱/۱۸ شماری از مسؤولان رسانه‌های محلی هلمند می‌گویند که آنان توانایی پرداخت معاش ماهانه بیشتر کارمندان و خبرنگاران خود را ندارند، به همین دلیل بسیاری از خبرنگاران و کارمندان رسانه‌یی بدون معاش کار می‌کنند.

مهاجرت

یونان برای عقب‌راندن مهاجران به ویژه افغان‌ها از عرب‌ها و پاکستانی‌های مهاجر استفاده می‌کند

۸ صبح ۱۴۰۱/۱/۱۸ دیده‌بان حقوق بشر در گزارشی از وضعیت پناهجویان به ویژه شهروندان افغانستان در ترکیه و مرز یونان، گفته است که دولت یونان برای بازگرداندن دسته‌جمعی و غیرقانونی این مهاجران از اتباع کشورهای عربی و پاکستان در بدل مدرک مهاجرت یونانی استفاده می‌کند.

دیدبان حقوق بشر: یونان مهاجرین از جمله شهروندان افغانستان را با شکنجه بر می‌گرداند

پناهجویان افغانستان؛ تاجیکستان اردوگاه می‌سازد؛ طالبان از نشست چهارجانبه خبر دادند

بی بی سی فارسی ۱۴۰۰/۱/۲۶ دولت تاجیکستان گفته که برای پناهجویان احتمالی که ممکن است از افغانستان به این کشور سرازیر شوند، در جنوب این کشور یک اردوگاه موقت ایجاد کرده است. «خاور»، خبرگزاری دولتی تاجیکستان، امروز جمعه (۲۶ حمل/فروردین) با انتشار این خبر نوشت که این اردوگاه شامل ۶۴ خیمه/چادر است که همه برق، آب آشامیدنی و آشپزخانه دارند. در این اردوگاه امکانات بهداشتی از جمله دست‌شویی و حمام هم ساخته شده است.

ایران روند اخراج مهاجرین غیرقانونی افغان را شدت بخشیده است

رادپوآزادی ۱۴۰۱/۱/۱۸ برخی مهاجرین افغان در ایران می‌گویند که پس از رویدادی که روز سه‌شنبه در صحن حرم زیارت «امام رضا» در شهر مشهد رخ داد، فشارها بر مهاجران افغانستان افزایش یافته است.

دشواری شروع جدید برای هنرمندان و خبرنگاران افغان انتقال یافته به فرانسه

دوپیچه‌وله دری ۱۴۰۱/۱/۲۴ شماری از خبرنگاران و هنرمندانی که در طی هفت ماه گذشته از افغانستان به فرانسه انتقال داده شده‌اند، از کمبود خدمات و امکانات شاکی‌اند و حتی بعضی از آنان می‌گویند که از مشکلات روحی و روانی رنج می‌برند.

افغانستان و جهان

نامه سرگشاده اعضای پارلمان فرانسه به مکرون؛ طالبان تحریم و از سفرهای آزادانه‌شان جلوگیری شود

۸ صبح ۱۴۰۱/۱/۲۳ بیش از ۵۰ نماینده پارلمان فرانسه در نامه سرگشاده به رییس جمهور این کشور از وی خواسته‌اند که تحریم‌هایی را علیه طالبان وضع کرده و بر سفرهای آنان محدودیت وضع کند.

تعطیلی سفارت ایران در کابل؛ تهران کاردار سفارت افغانستان را احضار کرد

اطلاعات روز ۱۴۰۱/۱/۲۳ وزارت خارجه ایران می گوید با احضار کاردار سفارت افغانستان در تهران، به «حملات انجام شده» به سفارت ایران در کابل و کنسولگری آن کشور در هرات به شدت اعتراض کرده است.

وزارت خارجه ایران فعالیت های کنسولی خود را در افغانستان متوقف کرد

صبح کابل ۱۴۰۱/۱/۲۳ وزارت خارجه ایران تأکید کرده است، تا زمانی که وزارت خارجه افغانستان از برقراری امنیت کامل نمایندگی های ایران در افغانستان اطمینان ندهد، فعالیت های کنسولی شان هم چنان متوقف خواهد ماند.

آرمان شهر

کتابخانه آنلاین حقوق بشر آرمان شهر

آرمان شهر، بخشی از فعالیت های خود را به ایجاد کتابخانه آنلاین حقوق بشر اختصاص داده است. هدف از راه اندازی این کتابخانه؛ ایجاد جامع ترین پایگاه اطلاعاتی در این زمینه است. کوشش ما بر این است که تمام عهدنامه ها و اسناد حقوق بشری به زبان فارسی را در یک کتابخانه مجهز گرد آوریم. در این بخش می توانید از اسناد بین المللی و ملی، مقالات، گزارش ها، اعلامیه ها و گزارش های چند رسانه ای بهره مند شوید.

انتشارات آرمان شهر

همچنین برای دسترسی به کتاب های انتشارات آرمان شهر در زمینه های حقوق بشر و عدالت، حقوق زنان، شهروند و دموکراسی، فرهنگ و ادبیات به لینک بالا مراجعه کنید.

منابع این شماره: اطلاعات روز، هشت صبح، افغانستان اینترنشنال، دیده بان حقوق بشر، صبح کابل، رادیو آزادی، رادیو فردا، ایندپندنت فارسی، سلام و وطن دار، بی بی سی فارسی، دویچه وله دری و خبرگزاری رخشانه.